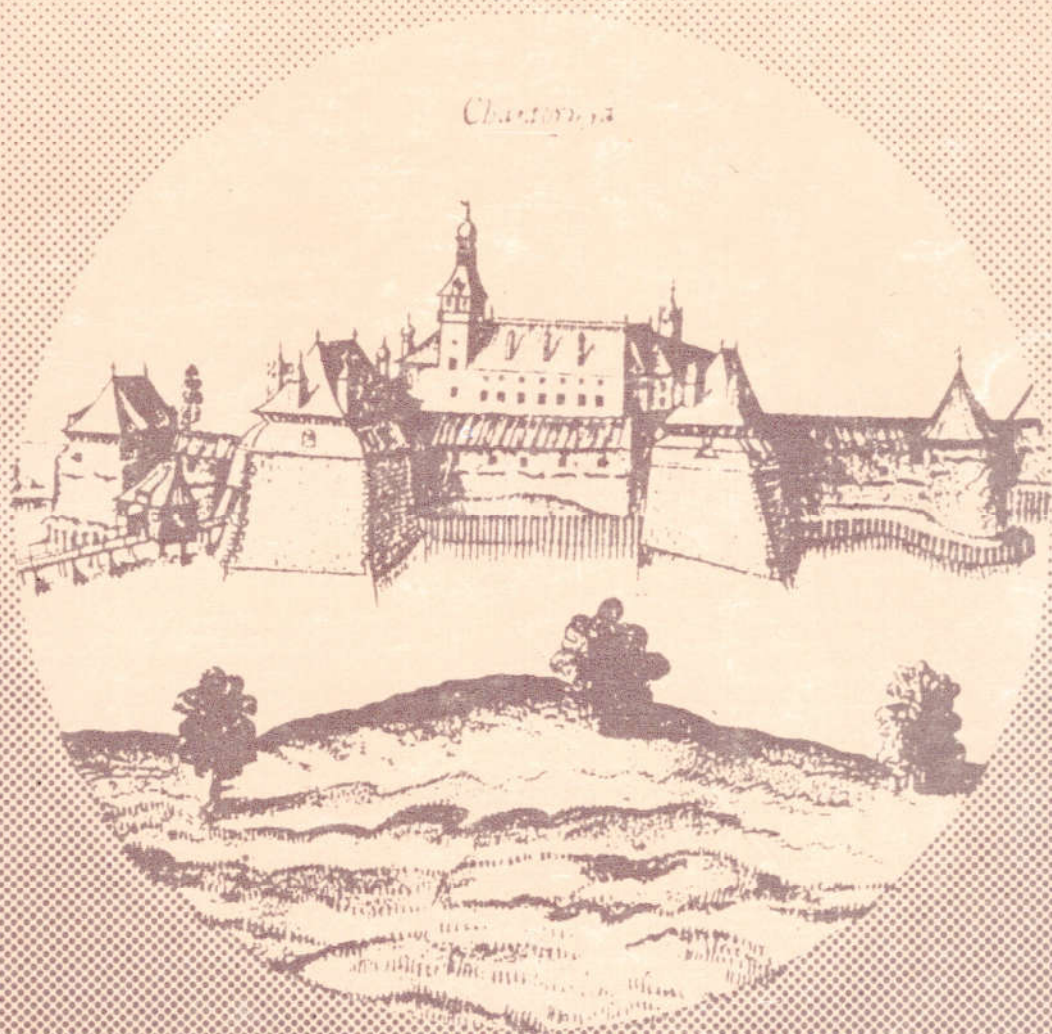

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

16

MUZEJSKI VJESNIK 16

ETNOLOGIJA

za potrebe Muzeja, organizacija Okruglog stola, i posebno briga o radu etnološke radionice tijekom cijele godine u suradnji sa studentima etnologije Sveučilišta u Zagrebu.

Realizacijom ovoga programa i osnivanjem Muzeja obiteljskih zadruga u Rudešu, a u blizini sportskog i rekreacijskog centra Jarun i samoga jezera, privuklo bi mnoge domaće, a i goste iz inozemstva. Želeći i ovom programom dostojno se uključiti u 900-tu obljetnicu grada Zagreba pozivamo sve zainteresirane ustanove i pojedince da se

uključite u rad "Družine" kako bi dali svoj doprinos realizaciji očuvanja nekih starih tradicija koje polako nestaju.

Za proljeće 1993. godine planira se promocija Društva, a u svibnju će se održati Okrugli stol na temu etnografskih odnosno etnoloških radionica o čemu će se obavijestiti javnost i muzejske ustanove. Adresa je: "Družina"- čuvari tradicije hrvatskih obiteljskih zadruga, Filozofski fakultet, Đ. Salaja 3, Zagreb; telefon: 041/ 800 - 527.

Slavica MOSLAVAC, Muzej Moslavine Kutina

GLAZBENA FOLKLORNA BAŠTINA MOSLAVINE ^{1a}

U današnje vrijeme svjedoci smo obnavljanja izvorne, pučke umjetnosti zbog posebnih, naročitih razloga. Čuvanje i afirmacija izvorne narodne umjetnosti daje svakom narodu posebnu povijesnu dimenziju. Bez njegovanja i čuvanja svoje povijesne narodne baštine, nema svijesti o korijenima i počecima svoga bivstvovanja. Bez obzira da li se to odnosi na običaje, vjerovanja, praznovjerice, nošnju, muzičke instrumente i slično.

Hrvatska narodna glazba se dijeli na vokalnu, instrumentalnu i vokalnoinstrumentalnu. Vokalna glazba je sadržajno najbogatija i vezana je uz svakodnevni život (svadbene pjesme, naricaljke, ljubavne pjesme, uspavanke, napitnice i sl.) te uz godišnje cikluse običaja (jurjevske, dodolske, koledarske, ladarske, božićne, pokladne i sl).

Instrumentalna narodna glazba se izvodi na instrumentima koji su proizvodi kućne radnosti, seoskih majstora ili (u novije vrijeme) tvornica. Izvodi se solistički ili skupno. Od izvodilačkih sastava brojčano je najveći tamburaški zbor (orkestar), a u praksi, na terenu, najčešće je zastupljen tzv. mješoviti sastav (npr. violine i tambure ili violine, bugarije, berde ili violine, harmonike, bugarije i bas ili - u Hrvatskom zagorju - 2 violine i "bajs" koji je u stvari veliki violoncello s tri žice itd). Vokalno - instrumentalna glazba je

uglavnom plesnog karaktera, jer se najčešće javlja kao glazbena pratnja narodnih plesova. Vezana je uz tekst koji se pjeva, a slobodna je (samostalna) u međuigrama.

Prvi poznati zapisivač folklorne glazbe u Hrvatskoj bio je Petar Hektorović koji je u svom književnom djelu "Ribanje i ribarsko prigrivanje" (1568) zapisao tadašnjim notnim pismom dvije narodne melodije. Slijedeći izvor najstarijih zapisanih narodnih napjeva u Hrvatskoj je rukopisna zbirka iz 1644. godine PAVLINSKA PJESMARICA, a zbornik CITHARA OCTOCHORDA iz 1701. godine sadrži oko stotinu hrvatskih crkvenih narodnih pjesama. Prvi hrvatski etnomuzikolog bio je Franjo Kuhač (1834 - 1911) koji je u vlastitoj nakladi objavio preko 1600 narodnih melodija. Nakon 1. svjetskog rata prikupljanje folklorne glazbe dobiva organiziraniji oblik: Zagrebački Etnografski muzej omogućava fonografska snimanja koja obavljaju Milan Gavazzi, Božidar Širola, Vinko Žganec i drugi. Prikupljeno je 120 voštanih valjaka čije se snimke čuvaju na magnetofonskim vrpcama u PHONOGRAMM - ARCHIVU Akademije znanosti u Beču. Znanstvenoj obradi glazbenog folkloru znatno su pridonijele smotre narodne pjesme, svirke i plesa koje su se pred početak 2. svjetskog rata održavale u Zagrebu te zapisi tiskani u časopisu SV. CECILIJA. (Muzička enciklopedija, str. 174)

Nakon 2. svjetskog rata (1948) osniva se u Zagrebu Institut za narodnu umjetnost (kasnije, od 1977: Zavod za istraživanje folkloru) u kojem surađuje veći broj melografa: Josip Andrić, Jerko Bezić, Antun Dobronić, Nikola Hercigonja, Slavko Janković, Nedjeljko Karabaić, Zvonko Lovrenčić, Luka Lukić, Vladimir Strahuljak, Ivan Matetić - Ronjgov, Stjepan Stepanov, Zlatko Špoljar, Vinko Žganec i Franjo Židovec.

Glazbeni instrumenti postoje još od prehistorijskih vremena. U početku su to bile morske školjke i šuplje kosti koje su ljudi upotrebljavali u onom obliku u kojem su ih pronašli. Kasnije su ljudi počeli izrađivati instrumente od drveta i gline. Otkrili su da trzajem napete niti nastaje zvuk, pa su izradili prvi glazbeni luk.

U početku je glazba pratila plesove i religijske obrede dok su u samoj glazbi najprije počeli uživati narodi drevnih civilizacija u Mezopotamiji, Egiptu, Indiji, Kini i Grčkoj. Teško je reći kad su ljudi prvi puta pokušali zapisati glazbu.¹ Glazbala u toku stoljeća nisu uvijek bila istovrsna. Pojedina su se mijenjala u svom razvitku, neka su se brže ili sporije napuštala, a da ih svirači nisu usavršavali ili su u tom zastali, a nova su glazbala već prihvatili, zadržali ili odbacili.

Njegovanje glazbene tradicije u Moslavini

Narodni život u Moslavini ne može se zamisliti bez glazbe. Glazba je jedan od najvažnijih načina izražavanja misli i osjećaja.

Moguće je da su naši pretpovijesni preci glazbu koristili za sporazumijevanje čak i prije nego što su naučili govoriti i pisati. Tradicijski način seoskog života kod nas između dva rata, a naročito poslije 2. svjetskog rata sistematski i trajno gubi svoje dojučerašnje obilježje odlaskom seoskog stanovništva u gradove, kao i naglim razvojem seoskih sredina prihvaćajući novitete iz grada. Transformacijom seoskog života ne znači i njihovo obogaćivanje već naprotiv njihovo siromašenje jer se s jedne strane zaboravljaju iskonski narodni običaji i nepisani zakoni, a s druge strane novi se ne mogu i ne žele do kraja prihvatiti.

Želja za očuvanjem narodnog blaga kako u materijalnom tako i u duhovnom obliku osjeća

se na mnogim nivoima i sredinama, ne samo kod pojedinaca već i masovno u kulturno - umjetničkim društvima. Kulturno - umjetnička društva postaju mjesta okupljanja djece, mladih i ljudi zrelije dobi, koji svojim entuzijazmom, željom i znanjem pokušavaju očuvati bar dio folklorne baštine svoga kraja, prenoseći je na pokoljenja u nastojanju njihovog očuvanja i daljnjeg njegovanja i prezentiranja javnosti.

Na mnogim svečanostima, program uveličavaju i obogaćuju kulturno - umjetnička društva koja njeguju folkloru tradiciju, no, ipak pjesma, ples, muzički instrumenti, bogatstvo i izvornost kostima najviše dolazi do izražaja na općinskim smotrama narodnog stvaralaštva - smotrama folkloru odakle se pojedine grupe plasiraju i dalje na regionalne, republičke, međunarodne smotre.²

Pojedina društva veoma su brojna, sastavljena od članova čija je životna dob i do sedamdeset godina. Oni plešu polaganija, pjevana kola, ili su formirani u vokalne grupe. Pored njih značajno mjesto imaju izvođači mlađe i srednje dobi, izvođači koji brzinom i težinom izvođenja pojedinih plesnih elemenata (npr. u kolima Kozatuša, Dudaške kare, Dučeca, Đipke) izazivaju divljenje i oduševljenje publike.

Nekada su kola plesana u posebno priređenim hižama, na uobičajenom plesalištu u hladovini gustih krošnja pred crkvom ili na drugom starinskom utvrđenom mjestu (kod zajedničkog bunara, na križanju ili mostu).

Pjevana kola izvodila su se samo uz pjesmu, a bez glazbene pratnje, u vrijeme odmora MUŽILAŠA. Pjesmu su započinjale žene POČIMALJE, a zatim te iste riječi drugi su otpjevali. Tekstovi su se neprekidno mijenjali, a zavisili su od raznih zgoda koje su se neposredno zbile. U kolu se iskazivalo sve ono što u svakodnevnom životu nije bilo dozvoljeno. Tu su se odavale ljubavi, iznosila nevjerstva, razne pakosti i sitna podmetanja.

U Slavoniji kao i u Moslavini "poć u kolo" značilo je ići u skup ljudi koji se okupljaju na plesnom prostoru a na samo ići plesati.³ Nezamisivo je da se tako neka folklorna manifestacija odvija bez starijih osoba, bez djevova, bež starine kao čiste spone između

čuvara i nosioca narodne baštine i nacionalnog osjećaja. I kao što je Ivan Goran Kovačić rekao "...Starci i starice su sačuvali ljubomorno i sveto sve ono što je temelj naših narodnih hrvatskih ushita i ponosa... Bake i djedovi sačuvali su nam naše staro i veliko hrvatsko srce." ⁴

Vrijedno je zabilježiti njegovanje i izvođenje otvorenih, pjevanih kola kao npr. Okreni se moje kolo malo, Krivo kolo, Kolo malo, Izvir vodo izvirala, Na llovoj ladnoj vodi, Moj Nevene šestopere, Oj, djevojko, Kolovođa, daj kolo povedi i dr. koja svoje porijeklo vuku još iz davnih ilirskih vremena. Urezani crtež na urni iz Ribića što prikazuje povorku od pet žena koje se drže za ruke, predstavlja najstariji prikaz jednog plesa i to pogrebnog, na Ilirskom tlu. ⁵ Danas na čelu tih pokola je kolovođa, muškarac koji kolo vije u obliku "zmijske" ili slova "S", sa "torbom", također muškarcem na kraju kola koji ima jednako značajnu ulogu kao čelni, jer njegova sposobnost i vještina dolaze do izražaja u izvođenju raznih improvizacija.

Najznačajniji, ujedno i najrasprostranjeniji ples, ne samo u Moslavini, nego u čitavom Panonskom području jeste DRMEŠ. Ples drmeš stariji je od naziva koje nosi. Naziv drmeš javlja se u pisanim izvorima tek tridesetih godina ovog stoljeća, a stariji opisi naziva i podaci rasprostranjenosti Hrvatskog tanca, upućuju da bi se moglo raditi o istom plesu, odnosno da se drmeš razvio iz Hrvatskog tanca. ⁶

Drmeš se sastoji od dva dijela: a) drmeš (počemu je i dobio naziv), izvodi se gotovo u mjestu, uz izrazito titranje, drmanje tijela, b) i vrtnje, u drugom dijelu, kada se intenzivno vrti u smjeru hoda kazaljke na satu, a može i obrnuto.

Prvi dio — ritmički obrasci:

Formacije u kojima se pleše drmeš mogu biti različite, od plesanja u velikim ⁷ ili manjim kolima, četvorkama, odnosno parovima, sa hvatom leđnog "križa", za ispružene desne ruke (ako je u paru) ili za desno rame. Ima više varijanata drmeša, a izvodi se uz instrumentalnu, a ponekad i instrumentalno - vokalnu pratnju dudu, violina, tambura samica, ili tamburaškog orkestra, rijetko samo vokalnu, što ovisi o lokalnoj glazbenoj tradiciji.

U Moslavini su plesana i BIRAČKA KOLA, tj. zatvorena, mješana kola s pojedincem ili parom u sredini. Ta kola su izrazito ljubavnog karaktera, plesana s ciljem da mladi iskoriste mogućnost javnog iskazivanja tko mu se sviđa i tko mu je drag. Kola se pojavljuju pod nazivima: Mlada snaša, Bimberanje, Crni Jan, Ljubi kolo, Ivo nam je u kolu, Igram kolo itd.

Od kola koja su plesana u raznim prilikama, a zastupljena su u cijelom području Moslavine su Repa, Sito, Poljke i dr. Danas se u kulturno - umjetničkim društvima plešu mnoga kola koja nemaju svoje izvorište u ovom kraju, već su na razne načine importovana iz drugih krajeva, narod ih je prihvatio i proglasio svojim starim, narodnim kolima kao npr. Sirota, Milica, Moj doktore, Šemička, Šimi polka, Stolec polka, Nijemo kolo, Coprnice, Hopa Joca noga, Ružmarin, Seljančica i mnoga druga.

Instrumentalna pratnja

Instrumenti u svijetu uz koje se pleše veoma su različiti. Pojedina plemena na zemlji, kao domoroci Ognjene Zemlje, na tako su niskom stupnju, da ne posjeduju nijedan muzički instrument. Australci za vrijeme noćnih plesova udaraju bumerangom o bumerang, ili lupaju po koži oposuna, koju neki čovjek u sjedećem stavu drži napetu između nogu, a za vrijeme inicijacija zujača reproducira glasove duhova.

Arheološki spomenici pružaju nam malo podataka o instrumentima što su ih naši preci Iliri upotrebljavali. Za jedan instrument - SIRINGU (SYRINX) - sa sigurnošću se može tvrditi da je općepoznat na cijelom ilirskom teritoriju. To je višecjevni instrument (sastavljen od 4,5 ili više različitih dužina cijevi), tipično pastirski i vjerojatno ilirski jer su ga oni poznavali i prije nego su došli u dodir s helenskom i rimskom kulturom. ⁸ Drugi ilirski duhački instrument predstavlja zakrivljenu sviralu, nešto deblju prema donjem kraju, predstavljenu kao "zasebnu varijantu klasične tibije", vjerojatno tip ilirske FRULE. ⁹

Orkestri s različitim instrumentima, koji djeluju usklađeno poznati su tek na naprednijem stupnju kulture. Hornbostel je zajedno sa Sashsom izvršio podjelu muzičkih instrumenata. Oni razlikuju instrumente koji sami proizvode zvuk ("IDIOFONI", npr. čegrtaljke,

drvene i metalne ploče, gongovi, zvona itd.), instrumenti od kože ("MEMBRANOFONI", npr. bubnjevi), instrumente sa strunama ("KORDOFONI"), instrumenti na zrak ("AEROFONI"), koji se opet dijele na "slobodne", "zujače", i druge puhače instrumente.

Od najjednostavnijih muzičkih instrumenata kako dječjih tako i pastirskih treba spomenuti: bič, češalj, trava, žirova kapica, svježa biljna stabla od raži, maslačka i sl. Ovim instrumentima pretežno su se služila djeca, pokušavajući proizvesti nekakav ton, zvižduk, zuj. Stariji pastiri nastojali su izraditi i savršenije instrumente, razne fučkalice, sviralice, jednocjevne i dvocjevne frule, kojim su mogli izrezivati i poneku muzičku misao.

Tako su te muzičke igračke kružile ovim krajem, postepeno se usavršavale, te postale sastavnim dijelom seoskog društvenog i kulturnog života.

Pregled glazbenih instrumenata u Moslavini¹

Idiofoni tj. oni koji sami od sebe daju zvuk ako ih se potrese ili udari:

- kašike (drvene)
- zvonca i klepke

Kordofoni tj. oni koji imaju na sebi žicu po kojoj se trza, udara ili vuče gudalo:

- tambura samica, dangubica, šargija
- cimbale
- violina
- orkestar tamburice - prvi orkestar sastavio Osječan Pajo Kolarić
- orkestar violine (guci, gunci, mužikaši)
- orkestri kombinirani od violina i tambura uz dodatak žveglice (flauta), cimbal, duhačkih instrumenata a u novije vrijeme i harmonike.

Aerofoni tj. oni kojima nastaje zvuk titranjem zraka. Postoje dva tipa takvih svirala:

a) labijalne svirale tj. zrak titra bez pomoći piska:

- frula
- dvojnice
- okarina

b) svirale s udarnim jezičcem (klarineti tip)

- gajde
- dude.

Kod nas i to ne u tako davnoj prošlosti ples su pratili solistički instrumenti i to: GAJDE, DUDE (od poslije 1. svjetskog rata), DVOJNICE, TAMBURA SAMICA (samo u sjeveroistočnim krajevima Moslavine), te "tamburaški orkestri" u sastavu: dvije violine, bugarija, brači i bajs (berda). U Moslavini bila je zanimljiva i česta kombinacija svirke na dva instrumenta i to violina i gajde.

PISKI ili SVIRALICE ili jednostavno: vlat trave od raži, maslačka, luka, tikvina lista, vrbove kore - malena je sviralica na koju se može piskati, trubiti ili piščati.

DVOJNICE ili FRULE - pastirski duhački instrument koji ima dvije cijevi izrađene od jednog komada drveta. Svaka cijev ima rupice: desna za prebiranje, lijeva za pratnju.

VOLOVSKI ROG - pastirski puhački instrument u koji se trubilo, tulilo, duhalo ili puhalo. Da bi se njime moglo služiti, trebalo ih je najprije dobro opkuhati, da se odstrani preostalo meso, dlaka i unutarnji slojevi rogovine. Potom im se šira strana zaokružila pilom i izgradila nožem, a vršci su se otpilili. Svakom se rogu tada na vršku svrdlom načinila rupa uz koju je svirač priljubio usnice i izvodio ton snažnim puhanjem.

OKARINA - puhački glazbeni instrument, jajolikog oblika, izrađen od terakote, porculana ili metala. Kod nas je pronađena u Osekovu i Ludinici. Stariji se ljudi sjećaju da ih je bilo po sajmovima i da su ih trgovci nabavljali iz Austrije.

GAJDE (DUDE) - narodni puhački instrument, sastoji se od kožne mješine u koju su utkani dulac, prebiraljka i trubanj. Kroz dulac svirač puše, prebiraljkom izvodi melodiju, a trubalj izvodi samo jedan ton koji neprekidno zvuči. Gajde su prvenstveno pastirski instrument ali i kao glazbena pratnja plesu.

TAMBURA — narodni žičani, trzalački instrument, kruškolika trupa, dugačka vrata (45-115 cm). Žice se trzajutrzalicom. Postoje brojne varijante naziva za pojedine veličine tambura (saz, šargija, prim, primašica, samica, dangubica, bisernica itd). Tamburaši - samičari često su zapjevali: "Tamburice, moja dangubice..."

TAMBURAŠKI ORKESTRI - sredinom 19. stoljeća osnovan je prvi tamburaški zbor u Hrvatskoj i otada se razvija novo glazbeno stvaralaštvo za tamburu ne samo kod nas, već i u inozemstvu, (osobito u SAD), gdje djeluje preko 600 tamburaških sastava. Preteča tamburice bila je tambura samica koju su u naše krajeve donijeli Osmanlije s Orijenta. Osnivanjem prvog tamburaškog zbora pod vodstvom Osječanina Paje Kolarića, tamburaški sastavi preuzeli su vodstvo i samica je izgubila svoju vodeću ulogu.

IZVORI I BILJEŠKE

- 1a. U ožujku 1992. u Kutini izašla je iz tiska prva pjesmarica o narodnim pjesmama i plesovima u Moslavini, S. Moslavac
1. Danas znamo da je grčki filozof Pitagora u 6. stoljeću p.n.e. boravio neko vrijeme u Egiptu i Mezopotamiji proučavajući teoriju glazbe, te je to znanje prenio u Grčku. Pronađen je također i stari glazbeni zapis za koji stručnjaci vjeruju da se radi o sumerskoj himni zapisanoj prije pet do tri tisuće godina. Međutim nitko ga još nije dešifrirao. Prvi posve sačuvan glazbeni zapis potječe iz 9. st.
2. U Zagrebu je 24. 09. 1935. godine održana prva "Smotra seljačkih pjevačkih zborova", 07. 06. 1936. godine druga, a 13. 06. 1938. godine treća "Smotra hrvatske seljačke kulture", tada je predsjednik dr. Vlatko Maček u svojoj izjavi tom prigodom kazao: "novi preporod hrvatskog naroda... Tu su elementi hrvatske duše, u tome je snaga hrvatskog naroda... Ta je snaga velika, jer ima korijen tisuće godina u prošlosti i u velikim prostornim daljinama, a imat će i cvijet u svojoj tisućugodišnjoj daljnjoj budućnosti..." - Zbornik za život i običaje hrvatskog naroda, Zagreb, 1940, str. 3
3. Narodna umjetnost, knjiga 2, 1963, str. 97
4. Etnološka tribina 8, Zagreb, 1985, str.85
5. Dimitrije Sergejevski analizirajući tu sliku kaže da je "...ne možemo tumačiti kao sprovod, nego kao da su prikazane adoratkyně (obožavateljke), kako idu na grob i nose žrtvu." (Japodske muze, Glasnik Zemaljskog muzeja, n.s. 4 - 5, 1949 - 1950., str. 69). Nije jasno međutim, zašto bi se te adoratkyně koje nose na grob žrtvu morale držati za ruke. Vjerojatnije je ipak da se tu radi o plesu u vezi s kultom mrtvih.
6. Narodna umjetnost 28, godišnjak instituta za etnologiju i folkloristiku, Zagreb, 1991, str. 146
7. Zabilježeno na predratnim i poratnim smotrama, podaci u časopisima Narodna umjetnost 7, 1969/70. i 8, 1971.
8. Prikaz višecjevnog instrumenta pojavljuje se već na brončanoj situli iz Vača (5. st. p.n.e.), Aleksandar Stipčević, INRI (povijest, život, kultura), Školska knjiga, Zagreb, 1974.
9. Duje Rendić - Miočević, Antikni reljef plesača iz Zaostroga u Dalmaciji, Tkalčićev zbornik, sv. 1, Zagreb, 1955, str. 11
10. Kaj Birket - Smith, Putovi kulture (Opća enciklopedija), Matica hrvatska, Zagreb, 1960, str. 373
11. Način podjele preuzet je od Ivana Ivančana, Folklor i scena, Zagreb, 1971, str. 104 - 105

Slavica MOSLAVAC, Muzej Moslavine Kutina

USKRSNI OBIČAJI ČEHA I SLOVAKA U MEĐURIČU

Uskrs znači prije svega ogroman liturgijski događaj, blagdan koji sadrži veliku teologijsku dubinu. Crkva pred sami blagdan Uskrs preuzima centralno mjesto i značenje u vjerskim obredima.

Već od Popelničine srijede crkva je vjernicima preporučala pridržavati se posta sve do Uskrsa (40 dana). Cvjetna nedjelja (posljednja pred Uskrs) označava uskršnje blagdane.

U crkvi se svete maslinove i vrbove grančice, koje se kod kuće stavljaju iza svetih slika ili križa, da bi kuću čuvale od groma.

Na Zeleni četvrtak održavala se posljednja večera, Isus Krist postao je euharistijskom žrtvom (Židovi su ga osudili na smrt), zato u crkvi poslije mise utihnu zvona. Govori se da zvona "odlete u Rim". Na Veliki petak se hoda takozvani Križni put oko 7 - 14 slika prikazujući Kristovo stradavanje.

Na Bijelu (Veliku) subotu ide se u crkvu na misu, na kojoj se slavi uskršnuće Kristovo. Uveče istog dana svečano zvone zvona koja su se "vratila iz Rima".

Običaj Čeha i Slovaka u Međuriču je da kada se zvona na Zeleni Četvrtak zavežu,

---

SADRŽAJ

MUZEOLŠKA PROBLEMATIKA

Zvonko HITREC DIDAKTIČKO - METODIČKO OSMIŠLJAVANJE MUZEJSKE PREZENTACIJE	3
Anita ŠESTANJ - PERIĆ UPORABA RADNIH LISTIĆA UZ IZLOŽBE U VARAŽDINSKOME MUZEJU	5
Marina ŠIMEK MALA MUZEJSKA UČIONICA	6

ARHEOLOGIJA

Marijan BILIĆ ZBIRKA GRČKOG NOVCA IZ GRADSKOG MUZEJA VARAŽDIN	11
Ana BOBOVEC GRAD MOSLAVINA U SVJETLU DOSADAŠNJIH ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA	17
Tatjana LOLIĆ, Amelio VEKIĆ, Slobodan OLIĆ IZVJEŠTAJ O ARHEOLOŠKIM ISKOPAVANJIMA U ČAKOVCU PROVEDENIM 1992. GOD. NA LOKALITETU STARI GRAD	21
Zorko MARKOVIĆ OSVRT NA NEKOLIKO NOVIH PRILOGA POZNAVANJU HRVATSKOG SREDNJOVJEKOVLJA (1990-1992. god)	24
Zorko MARKOVIĆ NEKOLIKO ZANIMLJIVIH ARHEOLOŠKIH NALAZA IZ KOPRIVNIČKE PODRAVINE	26
Marina ŠIMEK KASNOSREDNJEVJEKOVNI NALAZ IZ LUDBREGA	30
Vjekoslav ŠTRK ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA POVIJESNE URBANE CJELINE ČAZME U 1992. GODINI	35
Josip VIDOVIĆ NASTAVAK SUSTAVNIH ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA U ŠENKOVCU	41

ETNOLOGIJA

Marija BORKO NEKOLIKO MEDIMURSKIH DJEČJIH IGARA	44
Melita ĐANIĆ OSNOVANA " DRUŽINA " ČUVARI TRADICIJA HRVATSKIH OBITELJSKIH ZADRUGA	45
Slavica MOSLAVAC GLAZBENA FOLKLORNA BAŠTINA MOSLAVINE	46
Slavica MOSLAVAC USKRSNI OBIČAJI ČEHA I SLOVAKA U MEDURIČU	50

KULTURNA POVIJEST

Zdenko BALOG SJEVERNI PORTAL TRAKOŠĆANSKE CRKVE	53
Dražen KOVAČEVIĆ FRANJEVAČKI SAMOSTAN U PODGRADU	56
Lidija PLAVEC BIDERMAJER NAMJEŠTAJ NA PRIMJERIMA IZ FUNDUSA MMČ	58
Mladen MEDAR PRILOG POZNAVANJU GRADEVNE DJELATNOSTI U BJELOVARU	61
Magdalena LONČARIĆ O JEDNOM ŠALJIVOM GLASILU U FUNDUSU POVIJESNOG ODJELA GRADSKOG MUZEJA VARAŽDIN	63

POVIJEST

Božidar GERIĆ 1. IZVORI ZA POVIJEST BJELOVARA I BJELOVARSKOG KRAJA	66
Stjepan HAJDUK OTKRIĆE PRVE POGODBE O BARBIRENJU	71

Zoran HOMEN PRAVILNIK ZA BLUDILIŠTA U GRADU KRIŽEVCU IZ 1913. GODINE	73
Franjo HORVATIĆ GRBOVNIK ŽITELJA GRADA KOPRIVNICE	75
Goran JAKOVLJEVIĆ POLAGANJE UČITELJSKE PRISEGE U BJELOVARSKOJ GIMNAZIJI POČETKOM STOLJEĆA	77
Vladimir KALŠAN PRILOG ZA POVIJEST VINOGRADARSTVA U MEDIMURJU	79
Marjan KATUŠIĆ NARODNI POKRET 1903. GODINE U ZAPREŠIĆU (uz 90.obljetnicu)	81
Magdalena LONČARIĆ ZASTAVE ŽUPANIJE VARAŽDINSKE U GRADSKOM MUZEJU VARAŽDIN	84
Slavica MOSLAVAC ET KOTTYNA DENIQUE INSIGNE SUUM PROFECIT (I Kutina je naposljetku dobila svoj počasni znak)	87
Ljerka PERČI DOZVOLA ZA FOTOGRAFIRANJE IZ 1914. GODINE	88
Hrvoje PETRIĆ DELEKOVEC U SREDNJEM VIJEKU	90
Antun STIŠČAK TATARI SU PUSTOŠILI HRVATSKOM PRIJE 750. GODINA	93
Mladen NADU NASELJA I SELA SESVETSKOG PRIGORJA U SREDNJEM VIJEKU (II) (13 — 16. stoljeće)	95

PRIKAZI I ČLANCI

Ljerka ALBUS PRVI SEMINAR DRUŠTVA FOLKLORISTA	102
Antica BREGOVIĆ Prirodoslovna mapa "IZ ALBUMA FRANJE PL. KOŠĆECA "	103
Melita ĐANIĆ OBILJEŽAVANJE 740 - OBLJETNICE SLOBODNOG I KRALJEVSKOG GRADA KRIŽEVCI KROZ PROGRAM GRADSKOG MUZEJA I LIKOVNE GALERIJE	105
Miroslav KLEMM IZLOŽBA CRKvene UMJETNOSTI I BAŠTINE NOVOMAROFSKOGA KRAJA	109
Nada MATIJAŠKO UZ DESETU GODIŠNJICU PODRAVKINOG MUZEJA PREHRANE	110
Martin MATIŠIN GODIŠNJAK ZAVIČAJNOG MUZEJA VIRJE	112
Mladen MEDAR ECOVAST O OČUVANJU ARHITEKTONSKOG NASLJEDA	113
Ljerka PERČI POSJETITELJ IZ ARGENTINE	115
Smiljana PETR-MARČEC IZLOŽBA "ZRINSKI U MEDIMURJU"	116
Hrvoje PETRIĆ "PODRAVSKI ZBORNIK" 1992.	116
Anita ŠESTANJ-PERIĆ PRIZNANJE UHTA-e GRADSKOM MUZEJU VARAŽDIN	117
Josip ŠTIMAC MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA U NOVOM USTROJSTVU	118
Gordana KOVAČIĆ IN MEMORIAM IVANU GENERALIĆU	119

DJELATNOST MUZEJA I MUZEALACA

IZLOŽBE (1992)	121
AKCIJE (1992)	124
IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA (1992)	127
PUBLICISTIČKA DJELATNOST MUZEALACA (1992)	129

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kumrovec, Kutina, Sesvete, Sveti Ivan Zelina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice, Veliki Tabor, Virje.

Broj 16 / 1993.

Godina XVI

Uređivački odbor:

Antica Bregović (GMV), Erika Nađ—Jerković (MMČ), Vladimir Kalšan (MMČ), Lidija Plavec (MMČ), Smiljana Petr—Marčec (MMČ), Josip Vidović (MMČ)

Tehnička redakcija u Muzeju Međimurja Čakovec:
Vladimir Kalšan, Erika Nađ-Jerković, Josip Vidović

Nakladnik:

Muzejsko društvo sjeverozapadne Hrvatske

Za nakladnika:

Zoran Homen

Grafička priprema:

»DTP STUDIO« KRIŽEVCI

Nikola Žulj

Tisak:

»GRATA« Bjelovar

Naklada: 650 primjeraka

ISSN 0350 - 9370

»Muzejski vjesnik« izlazi jedamput godišnje.

Rukopisi se ne honoriraju i ne vraćaju.

Za sadržaj i lekturu tekstova odgovorni su autori.

»Muzejski vjesnik« solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske